

En skog utan myter

På Holmen Skog är man liksom på de flesta andra skogsbolag ivriga att framhålla att det inte finns några större problem i det storskaliga skogsbruket och man vill gärna antyda att media och miljörörelse far fram med vilseledande propaganda, eller myter. Nedanstående text är tagen från Holmen Skogs hemsida och är uppdaterad så sent som 2012-10-04.

Fem myter om skogen

Skogen skövlas. Granskogen tar över. Kalhyggerna blir bara fler och fler. Så framställs svenskt skogsbruk ofta i medierna, men bilden stämmer inte. Potentialen för biologisk mångfald i skogarna är mycket bättre än för bara 20 år sedan.

Kommentar: Hur kan det vara en myt att skogen skövlas? Det räcker med en resa i skogslänens inland. Visst kan vi ana en vilja till ett nytt tankesätt i skogsbruket, men vägen till verkstad är ännu lång. Tyvärr hände det en gång otänkbara. Att skogsbruket blev fartblint av sin egen effektivitet, och ingen, inte någon, drog i nödbromsen.

1. Skogen är på väg att ta slut

Fel. I dag finns dubbelt så mycket skog som för hundra år sedan. Då var nästan all skog hårt avverkad eller sedan länge ersatt av betesmark och virkesförrådet på väg att ta slut. Tack vare ny lagstiftning och en allmän normförändring brukas skogen sedan sekelskiftet långsiktigt och uthålligt. Virkesförrådet växer för varje år och vi har idag en positiv balans mellan produktion och avverkning. Det är det växande virkesförrådet ett kvitto på.

Kommentar: Skogen minskar allt jämnt men mängden planterade träd ökar. Skog, i sin rätta bemärkelse och virkesförråd är även det skilda saker. Att man planterat igen betesmark är kanske inte heller det något man bör slå sig för bröstet med. Och att långsiktighet i plantagerna betyder att träden slutavverkas i en ålder av femtio till sjuttio år bör också ifrågasättas. Långsiktigt ur mänsklig synvinkel kanske, men knappast ur ett träds som kan leva i flera hundra år. För ekonomin är det självklart ett växande virkesförråd som räknas. Ingenting annat.

2. Gammelskog skövlas

Fel. Tvärtom ökar andelen gammal skog. Bara sedan 1998 har arealen gammal skog ökat med 50 procent enligt Riksskogstaxeringen. De frivilliga och formella avsättningarna i kombination gör att arealen gammal skog också ökar i en allt snabbare takt. Även äldre lövrik skog ökar. Riktigt grova lövträd har exempelvis ökat med 80 procent det senaste decenniet.

Kommentar: Dagligen faller, mot bättre vetande, gammelskog som borde fått stå kvar och skyddas. Till och med fjällnära skog faller, med Skogsstyrelsens vetskap. Så stor är bristen på virke. Endast skogar som naturvården hinner inventera och uppmärksamma skyddas, men bara ibland. Dessutom dribblas ofta med siffror. Myrar, sjöar och till och med kalvfjäll räknas in som skyddad skog. Så illa är det.

3. Kontinuitetsskogsbruk är bättre än slutavverkning

Också fel. Kontinuitetsskogsbruk, det vill säga att utvalda träd avverkas när de är mogna, användes i stor utsträckning fram till för drygt 50 år sedan då metoden förbjöds. Resultatet blev lågbestockade skogar av dålig kvalitet, med låg tillväxt och få ljusälskande träslag, som till exempel björk och asp. Det blir helt enkelt mest gran kvar. Ett utvecklat trakthyggesbruk, det vill säga slutavverkning, ger

fler träslag möjlighet att frodas. Den generella hänsynen på hyggena har dessutom blivit mycket bättre, vilket främjar den biologiska mångfalden.

Kommentar: Den generella hänsynen efter en slutavverkning är ibland godtagbar men oftast obefintlig och anses även i stort sett meningslös för den biologiska mångfalden. I stället krävs det att stora områden lämnas helt orörda från skogsbruk och att även stora skogsområden undantas från det för miljön destruktiva trakthyggesbruket. Anledningen till att kontinuitetsskogsbruket förbjöds enligt ovan var att det missbrukades utan tanke på skogens fortlevnad. Idag finns nya tankesätt och arbetsmetoder där ett hyggesfritt brukande gynnar framtida tillväxt och dessutom både är ekonomiskt lönsamt och någorlunda miljömässigt försvarbart. Inte minst för att markvegetationen skyddas.

4. I Sverige bedrivs plantageskogsbruk

Nej, dagens svenska skogsbruk skapar en blandning av många träslag. Mellan 1950-1980 bedrevs ett betydligt intensivare skogsbruk som minskade andelen lövträd i skogen. Det resulterade på många håll i stora enhetliga gallringsskogar. Idag är läget helt annorlunda. Efter röjningar har man lika stor andel lövträd som barrträd och i det certifierade skogsbruket lämnar man ofta lika stor andel löv kvar efter gallring som före gallring. Resultatet blir skog som om 10-20 år kommer ha en helt annan diversitet än gårdagens gallringsskogar.

Kommentar: Verkligheten ser annorlunda ut. Visst har man under 2000-talet slutat att lövsanera plantager av tall och gran men förväxande barr har alltid företräd vid röjning. Så länge skogsbruket är inriktat på att enbart hålla likåldrade bestånd med mål att slutavverka kvarstår problemen. Man slutavverkar och planterar. Skulle inte det vara plantageskogsbruk?

5. Biologisk mångfald blir allt sämre!

Det var sant fram till 1993, då en ny skogsvårdslag trädde i kraft. Den ekologiska leveranstiden är lång, men redan syns goda effekter av det nya synsättet där natur- och produktionsvärden är lika viktiga. Tack vare det arbete som gjorts har potentialen för den biologiska mångfalden förbättrats betydligt de senaste 20 åren. Många arter är fortfarande hotade, men det beror främst på andra förändringar i miljön och på historiska orsaker. Målet är tydligt: Vi ska bruka skogen så att alla arter i det svenska skogslandskapet kan fortleva.

Kommentar: Så länge gammal skog med höga eller framtida möjliga höga naturvärden fortsätts att avverkas och fragmenteras i samma takt som nu kommer potentialen för den biologiska mångfalden stadigt att fortsätta försämrats. Tyvärr är det lätt att skylla på historiska orsaker. Och det finns en del att skylla på. Skogsnäringen har gjort fel många gånger. Den här gången håller man tjurigt fast vid ett tillvägagångssätt som en gång sågs som ett föredöme ute i världen men som nu tas upp som ett avskräckande exempel. Den generella hänsynen kan aldrig väga upp förlusten av gammal skog. Så tyvärr är många arter fortfarande hotade - av just skogsbruket.

Slutord. Man vill gärna att det skall låta bra. Det hur man lyckas förvalta allas vårt naturarv skogen. Kanske tror man till och med på det själv, förblindad och resignerad av år av tunnelseende. Men kanske är det som upplevs som sanning för en, vilseledande propaganda för en annan. I så fall är vägen till en skog utan myter lång - mycket, mycket lång.

Stefan Gunnarsson